

Multi-residuen van gewasbeschermingsmiddelen in voedsel: reden tot bezorgdheid?

De consument kan blijven genieten van lekkere, gebalanceerde en vooral veilige voeding!

Iedereen is het er over eens dat het belangrijk is om voldoende groenten en fruit te eten. Om die groenten en fruit gezond en van goede kwaliteit te houden, moeten ze beschermd worden tegen schadelijke insecten, schimmels,.... Gewasbeschermingsmiddelen spelen hierbij een belangrijke rol. In Europa kunnen landbouwers enkel gewasbeschermingsmiddelen inzetten nadat die een zeer streng evaluatieproces doorlopen hebben waarbij enkel producten die veilig zijn voor mens, dier en milieu, goedgekeurd worden. De zeer grote gehanteerde veiligheidsfactoren (factor 100 tot 1000) bij de beoordeling hebben de bedoeling om ook zwakkere bevolkingsgroepen te beschermen.

De huidige gewasbeschermingsmiddelen worden ontwikkeld om zo specifiek mogelijk één of slechts enkele plagen of ziekten te bestrijden. Als gevolg daarvan moeten verschillende gewasbeschermingsmiddelen ingezet worden om groenten en fruit vanaf het prille begin tegen alle plagen of ziekten te beschermen. Daarenboven moeten landbouwers handelen volgens de goede landbouwpraktijken wat ook inhoudt dat ze gewasbeschermingsmiddelen met een verschillend werkingsmechanisme moeten gebruiken om resistentieontwikkeling te vermijden. Het toepassen van verschillende soorten gewasbeschermingsmiddelen kan dus aanleiding geven tot meerdere residuen.

- **Wat zegt de Europese wetgeving hier over?**
Voor elk erkend gewasbeschermingsmiddel is er een maximale residu limiet (MRL) vastgesteld. Residuen in groenten en fruit moeten steeds onder deze wettelijke MRL liggen: bij overschrijding mogen ze niet op de markt gebracht worden. Bovendien voorzien erkenningsdossiers belangrijke veiligheidsmarges die mogelijke interacties tussen verschillende residuen zullen compenseren.
- **Wat zeggen Europese monitoringsgegevens?**
Het Europese Voedsel Veiligheidsagentschap (EFSA) voerde recent een studie uit op verschillende productcategorieën (producten van plantaardige oorsprong, van dierlijke oorsprong, geïmporteerde levensmiddelen, biologische producten en babyvoeding) en die geeft weer dat meer dan 96% van de stalen conform de MRL zijn en dat 50,7% van de stalen geen kwantificeerbaar residu bevat¹. Daarnaast stelde EFSA vast dat voor landbouwproducten uit de conventionele landbouw 98,2% van de stalen conform de MRL zijn en dat 55,5% geen kwantificeerbaar residu bevatten².

¹ EFSA 2018. <https://www.efsa.europa.eu/en/press/news/180725>

² EFSA (2018). https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/1397e.pdf

Maar uit opiniepeilingen zoals de Eurobarometer komt naar voren dat consumenten zich toch zorgen maken over mogelijke cumulatieve risico's bij blootstelling aan verschillende residuen. Wetende dat die onder de wettelijke limieten zitten, wat zijn dan nog de risico's?

Om deze risico's in te schatten, startten EFSA en Europese onderzoeksinstituten, met steun van de Europese Commissie, een onderzoek.

- **Stap 1: Hoe robuust is de huidige methode waarbij er een risico-evaluatie is per molecule?**

Residuanalyse van 78.390 stalen groenten en fruit toonde aan dat in 99.8 % van de stalen er geen gecombineerde effecten op eenzelfde doelwit (vb. lever, zenuwstelsel) speelden. Slechts voor 2 stalen (0.0025 %) kon geen volledig uitsluitel worden gegeven over de mogelijke gecombineerde effecten. Deze resultaten bevestigen een grote robuustheid van de veiligheidsmarges die worden gehanteerd binnen een erkenningsdossier voor een gewasbeschermingsmiddel.

- **Stap 2: Hoe kunnen we de risico's berekenen van cumulatieve effecten?**

Samenwerking tussen EFSA, de Europese Commissie, de Europese lidstaten en onafhankelijke wetenschappers heeft geleid tot een nieuwe onderzoeksstrategie waarbij gewasbeschermingsmiddelen die inwerken op eenzelfde orgaan of fysiologisch proces, ongeacht hun werkingswijze, worden gegroepeerd en zo verder worden onderzocht. Recent kunnen risico's verbonden aan de blootstelling van meerdere residuen in verschillende groenten en fruit worden berekend via een online tool, de Monte Carlo Risk Assessment³. De verdere implementatie van deze nieuwe tool wordt onderzocht.

- **Stap 3: Zijn de berekende risico's aanvaardbaar?**

In het kader van het Horizon 2020-onderzoek startte de Europese Commissie onderzoeksprojecten op. EuroMix wil een strategie ontwikkelen voor de risicobeoordeling van mengsels van chemische stoffen uit verschillende bronnen (voeding, contactmaterialen...), terwijl EDC-MixRisk zich focust op de verbetering van de risicobeoordeling van blootstelling aan mengsels van hormoonverstorende stoffen. De resultaten van beide projecten zullen toelaten om een besluit te nemen over de al dan niet aanvaardbaarheid van de berekende risico's en spelen ook een rol in het vastleggen van MRL's.

Conclusie

De bovengenoemde onderzoeksprojecten bewijzen dat de Europese Commissie haar verantwoordelijkheid neemt en waakt over de veiligheid van de Europese consument.

- De verordening over MRL's in levensmiddelen stelt dat bij het bepalen ervan rekening moet worden gehouden met cumulatieve effecten van gewasbeschermingsmiddelen.
- De verordening over het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen stelt dat die geen schadelijke effecten (ook geen cumulatieve) op mensen mogen hebben.

Momenteel kunnen we dan ook stellen dat met de nu beschikbare inzichten, de consument gerust kan blijven genieten van lekkere, gebalanceerde en vooral veilige voeding!

³ <https://mcra.rivm.nl/Account/Login?ReturnUrl=>

